

Obszar Metropolitalny
Gdańsk Gdynia Sopot

Komisja Społeczno-
Gospodarcza Obszaru
Metropolitalnego
Gdańsk-Gdynia-Sopot

Autorka:
Magdalena Nowacka

Analiza badania ankietowego dot. sytuacji i potrzeb szkół w obszarze edukacji i integracji uczniów i uczennic z doświadczeniem migracyjnym

WSTĘP

Napływ imigrantów do województwa pomorskiego, zintensyfikowany po roku 2015, stanowi dla województwa szansę rozwojową i jednocześnie wiąże się z wieloma wyzwaniami. Kwestia edukacji stanowi priorytet m.in. w Planie Działania na rzecz Integracji Obywateli Państw Trzecich Komisji Europejskiej z 2016 roku[1].

W pomorskich szkołach uczy się około 2 tys. uczniów z doświadczeniem migracyjnym. Dla szkół przyjęcie oraz nauczanie uczniów nie mówiących w języku polskim, z innym bagażem edukacyjnym i adaptujących się do życia w Polsce, nie jest proste. Środowisko pomorskich szkół potrzebuje wsparcia zarówno w rozwijaniu kompetencji integracyjnych jak również pozyskania konkretnych narzędzi metodycznych niezbędnych dla dostarczenia uczniom – imigrantom równych szans edukacyjnych.

Do tzw. „pierwszej piątki” Standardu Minimum w Integracji Imigrantów, przyjętego przez Radę OMGGG w czerwcu 2020 roku należy zadanie Przygotowanie szkół. Sam standard staje się częścią regionalnej polityki migracyjnej Samorządu Województwa Pomorskiego. Niniejsze badanie to wstęp do procesu współpracy ze szkołami na rzecz włączenia uczniów z doświadczeniem migracyjnym.

W badaniu udział wzięło 595 szkół, z których 100 – większość z Obszaru Metropolitalnego – deklaruje, że uczęszcza do nich powyżej 10 uczniów – imigrantów. Najwięcej szkół uczących imigrantów znajduje się w Gdańsku (57 szkół), w Gdyni 17 szkół zadeklarowało taką liczbę uczniów, w Słupsku – 6, w Pruszczu Gdańskim – 4, a po jednej szkole Sopot, Kwidzyn, Zblewo, Ustka, Popowo, Żukowo, Bytów, Rumia, Kowale, Krokowa, Pszczółki, Rotmanka, Kartuzy, Chwaszczyno oraz Straszyn.

Poniższe badanie miało za zadanie zdiagnozować sytuację szkół w kontekście integracji dzieci cudzoziemskich w obszarach administracyjnych, merytorycznych (przygotowanie kadry szkolnej, korzystanie z materiałów dydaktycznych dostosowanych do ucznia nie mówiącego po polsku) i systemowych (współpraca z poradniami psychologiczno-pedagogicznymi i psychologami/pedagogami szkolnymi).

Wyniki badania obrazują znajomość potrzeb uczniów z doświadczeniem migracyjnym, ich rodziców oraz samych pracowników szkół w aspekcie reagowania na te potrzeby.

[1]<https://ec.europa.eu/migrant-integration/news/europe-integration-action-plan-of-third-country-nationals-launched>

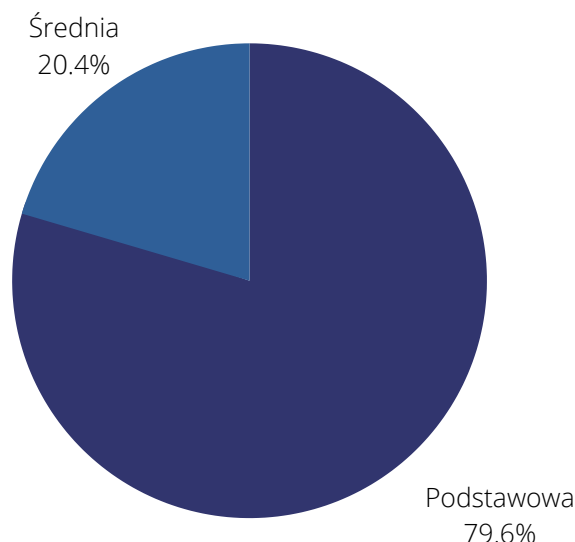
UCZESTNICZY BADANIA

Integracja imigrantów jest jednym z największych wyzwań województwa pomorskiego w ostatnich latach. W 2018 roku, według Urzędu ds. Cudzoziemców, liczba imigrantów w województwie wynosiła ponad 13 tysięcy osób. Jednym z najważniejszych obszarów integracji jest przygotowanie szkół do przyjęcia dzieci z doświadczeniem migracyjnym. Poniższe badanie miało za zadanie zdiagnozować sytuację szkół w kontekście integracji dzieci cudzoziemskich w obszarach administracyjnych, merytorycznych (przygotowanie kadry szkolnej, korzystanie z materiałów dydaktycznych dostosowanych do ucznia nie mówiącego po polsku) i systemowych (współpraca z poradniami psychologiczno-pedagogicznymi i psychologami/pedagogami szkolnymi). Wyniki badania obrazują znajomość potrzeb uczniów z doświadczeniem migracyjnym, ich rodziców oraz samych pracowników szkół w aspekcie reagowania na te potrzeby.

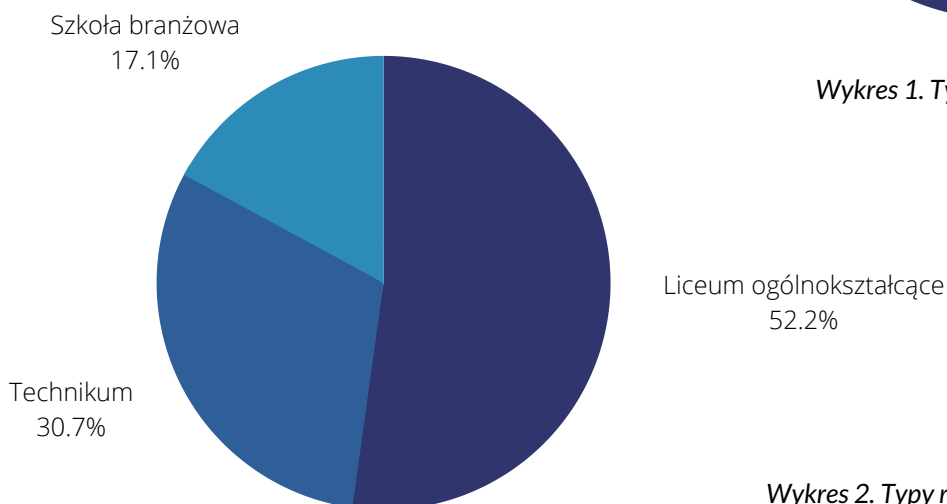
Badanie zostało przeprowadzone drogą internetową. Ankieta została rozesłana do wydziałów edukacji / oświaty w gminach i powiatach województwa pomorskiego. Wyniki zostały zebrane 10 grudnia 2020 roku.

Grupa badana

W badaniu wzięło udział 595 respondentów. Uczestnicy badania to reprezentanci szkół znajdujących się w województwie pomorskim, z czego 470 osób to pracownicy szkół podstawowych, a 120 osób to pracownicy szkół średnich. Spośród szkół średnich 73 odpowiedzi dotyczyły liceów ogólnokształcących, 24 szkół branżowych oraz 43 technikum.

Wykres 1. Typy reprezentowanych szkół

Wykres 2. Typy reprezentowanych szkół średnich

UCZESTNICZY BADANIA

Uczniowie z doświadczeniem migranckim w liczbach:

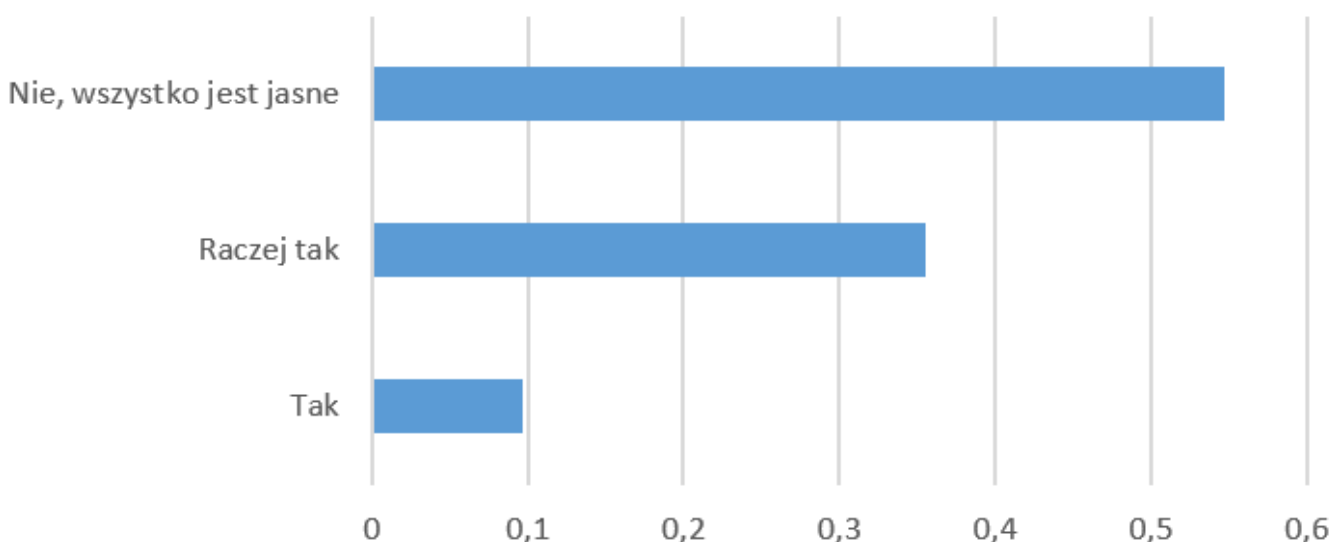
W szkołę uczy się następująca liczba					
	0 uczniów	1-5 uczniów	5-10 uczniów	10-20 uczniów	Powyżej 20 uczniów
Uczniów cudzoziemskich	201	192	81	64	51
Uczniów, którzy są reemigrantami	268	277	37	4	2

Z badania wynika, że ponad połowa szkół biorący udział w ankiecie - 65,87% (w przypadku uczniów cudzoziemskich) i 54,42% (w przypadku uczniów, którzy są reemigrantami) deklaruje, że w ich szkołach uczy się przynajmniej jeden uczeń o takich doświadczeniach. Pozostali uczestnicy badania zaznaczyli, że w ich szkołach nie uczy się w tym momencie uczniowie z doświadczeniem migracyjnym.

Wyzwania dla szkół w związku z przyjęciem uczniów-cudzoziemców i przygotowanie szkół pod względem administracyjnym

Prawie połowa (45,3%) respondentów deklaruje, że kwestie prawno-administracyjne nie są dla nich łatwe i zrozumiałe, zatem stanowią dla nich trudność.

Wykres 3. Przyjęcie uczniów-cudzoziemców łączy się z wyzwaniami administracyjno-prawnymi, które nie są jasne dla szkół

WYZWANIA DLA SZKÓŁ - KWESTIA PRAWNO-ADMINISTRACYJNA

Jedynie 7 szkół (1,4%), które wzięły udział w badaniu, prowadzi oddziały przygotowawcze dla uczniów z doświadczeniem migracyjnym. 15 szkół (3%) rozważa otwarcie takich oddziałów, a 479 (95,6%) szkół biorących udział w badaniu nie prowadzi takich oddziałów i planuje zmiany tej sytuacji.

Wykres 4. Nauczanie uczniów cudzoziemskich wiąże się z różnorodnymi wyzwaniami i stanowi obciążenie dla szkoły.

Na pytanie, czy nauczanie uczniów cudzoziemskich wiąże się z różnorodnymi wyzwaniami i stanowi obciążenie dla szkoły, 176 respondentów (39%) udzieliło odpowiedzi przeczącej, 153 respondentów (34%) udzieliło odpowiedzi twierdzącej, a 27% uczestników, czyli 121 osób, udzieliło odpowiedzi „ani tak, ani nie”.

Z odpowiedzi wynika, że większość respondentów nie odczuwa trudności w związku z przyjęciem do szkoły uczniów-cudzoziemców. Jednocześnie ponad 1/4 uczestników badania zaznaczyła odpowiedź pośrednią, która może oznaczać, że trudno im zdefiniować swoje uczucia albo, że nie mają świadomości, z jakimi konsekwencjami łączy się przyjęcie takich uczniów.

SYTUACJA RODZICÓW UCZNIÓW Z DOŚWIADCZENIEM MIGRACJI

	Zdecydowanie nie	Nie	Ani tak, ani nie	Tak	Zdecydowanie tak
Kontakt z rodzicami – cudzoziemcami bywa na początku dość trudny.	67 (14,9%)	87 (19,4%)	173 (38,5%)	83 (18,5%)	39 (8,7%)
Rodzice – cudzoziemcy mają świadomość, jak działa polski system edukacji.	40 (9%)	107 (24%)	181 (40,6%)	82 (18,4%)	36 (8%)
Zorientowanie się rodziców cudzoziemskich w sposobie działania szkoły i systemu edukacji zabiera sporo czasu.	54 (12,1%)	106 (23,8%)	168 (37,8%)	86 (19,3%)	31 (7%)
Rodzice dzieci z doświadczeniem migracyjnym, które uczą się w mojej szkole, uczą się języka polskiego (mają dostęp do kursów językowych).	178 (41,8%)	78 (18,3%)	85 (20%)	35 (8,2%)	50 (11,7%)
Rodzice dzieci z doświadczeniem migracyjnym, które uczą się w mojej szkole, chętnie pozostają w kontakcie z pracownikami szkoły.	10 (2,2%)	12 (2,5%)	98 (21,3%)	145 (31,5%)	196 (42,5%)
Widać, że rodzice dzieci z doświadczeniem migracyjnym są zestresowani.	74 (15,9%)	91 (19,6%)	158 (34,1%)	92 (19,8%)	49 (10,6%)
Rodzice dzieci cudzoziemskich generalnie znajdują wsparcie/pomoc ze strony rodziców polskich dzieci.	11 (2,5%)	34 (7,9%)	171 (39,5%)	125 (28,9%)	92 (21,2%)
Rodzice dzieci cudzoziemskich raczej utrzymują kontakt z innymi cudzoziemcami.	16 (3,8%)	35 (8,3%)	162 (38,4%)	135 (32%)	74 (17,5%)

SYTUACJA RODZICÓW UCZNIÓW Z DOŚWIADCZENIEM MIGRACJI

Wyniki części ankiety dotyczącej sytuacji rodziców uczniów i uczennic z doświadczeniem migracyjnym wskazują, że środowisko szkolne respondentów stanowi wspierające otoczenie dla rodziców-cudzoziemców. Uczestnicy badania deklarują, że pierwszy kontakt z rodzicami dzieci z doświadczeniem migracyjnym nie stanowi dla nich trudności oraz nie jest to zajęcie wymagające dużego nakładu czasu. Większość respondentów (74%) zaznaczyła, że rodzice chętnie utrzymują kontakt z szkołą oraz mogą liczyć na wsparcie rodziców polskich dzieci (50,1%). Rodzice-cudzoziemcy utrzymują również kontakt z innymi cudzoziemcami. Z odpowiedzi badanych wynika również, że rodzice nie pokazują, że są zestresowani w sytuacji szkolnej.

Jednocześnie z badania wynika, że trudnością dla rodziców jest zrozumienie działania systemu edukacyjnego w Polsce. Dodatkowym wyzwaniem jest fakt, że większość badanych (60,1%) zaznaczyło, że rodzice uczniów z doświadczeniem migracyjnym w ich szkołach nie uczęszcza na kursy języka polskiego (60,1%).

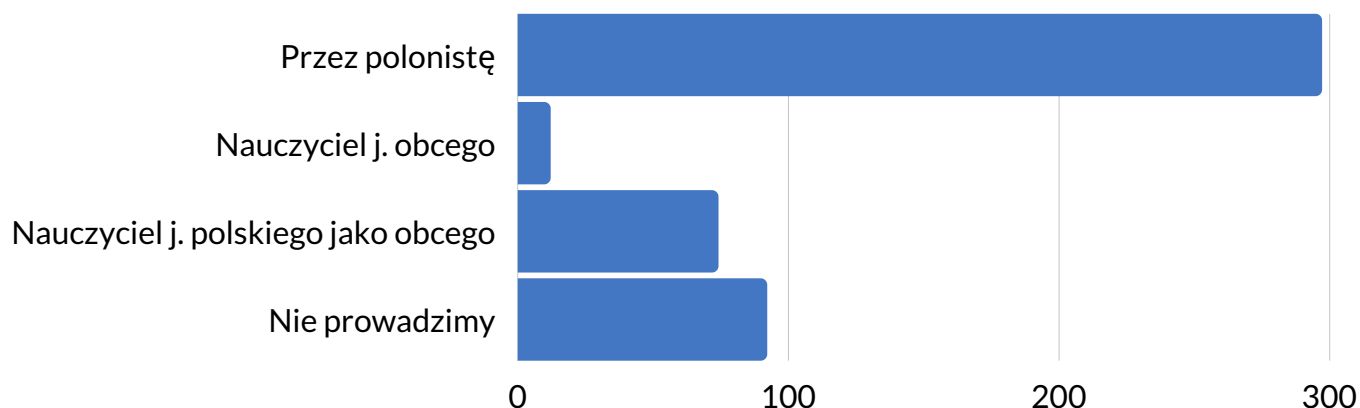
W pytaniu dotyczącym liczby rodziców uczęszczających na kursy języka polskiego, 244 uczestników (58%) badania odpowiedziało, że żaden z rodziców nie uczęszcza na takie kursy. 31 respondentów (7%) udzieliło odpowiedzi, że jeden rodzic ucznia korzysta z takiego wsparcia, a 33 (8%) – ponad 1 rodzic uczęszcza na kursy języka polskiego. 111 (27%) respondentów odpowiedziało, że nie mają dostępu do takich informacji, szkoła nie zbiera takich danych lub jest im ta informacja nieznana.

Trudnością w interpretowaniu wyników tego obszaru badania jest duża liczba odpowiedzi pośrednich, czyli "ani tak, ani nie". Istnieje prawdopodobieństwo, że ankietowani nie zrozumieli treści pytań lub ich odczucia odnośnie stwierdzeń były ambiwalentne. Inną interpretacją tych odpowiedzi jest nieznanostwo odpowiedzi na te pytania, z czego wynikałoby, że szkoły uczestniczące w badaniu nie mają informacji na temat sytuacji rodziców ich uczniów z doświadczeniem migracyjnym.

Kolejną barierą stworzenia obrazu sytuacji rodziców-cudzoziemców są sprzeczności pomiędzy odpowiedziami. Wyniki wskazują, że większość rodziców nie chodzi na kursy języka polskiego. Jednocześnie niewielu respondentów zaznaczyło, że powodem tego faktu jest wystarczająca znajomość tego języka przez rodziców. W sytuacji bariery językowej nieadekwatne wydaje się stwierdzenie, że kontakt z szkołą przebiega bez trudności. Być może ze względu na te trudności, wielu rodziców nie zgłasza potrzeb swoich oraz swoich dzieci kadrze szkolnej, tworząc "szarą strefę" w badaniach społecznych.

NAUCZANIE JĘZYKA POLSKIEGO UCZNIÓW-CUDZOZIEMCÓW

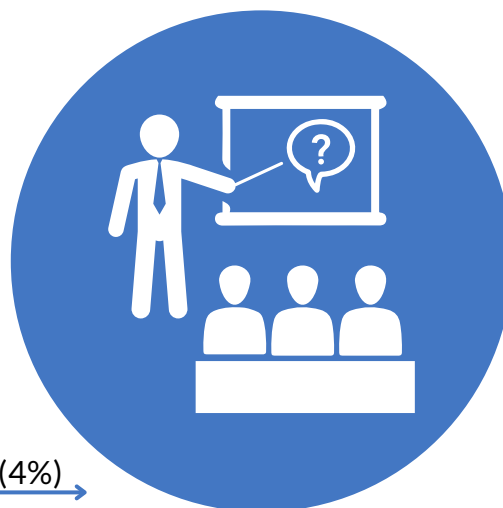
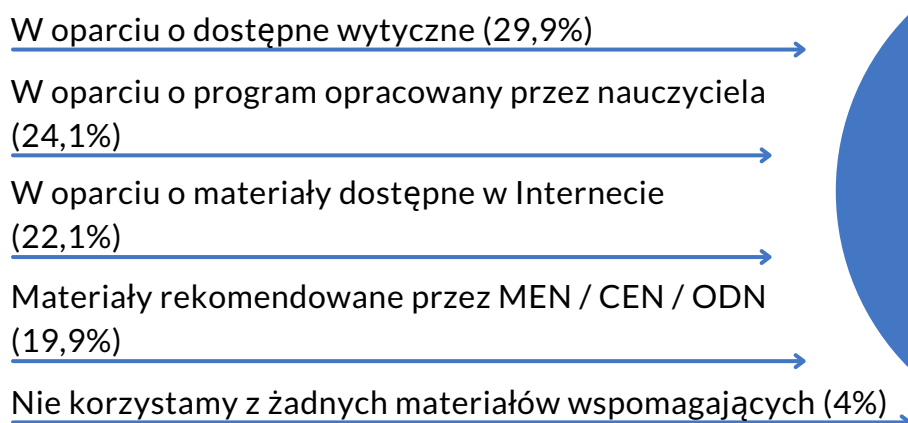
Na pytanie przez kogo realizowane są lekcje języka polskiego (jako języka obcego) 297 respondentów (61,9%) odpowiedziało, że przez polonistę/kę. 74 respondentów (15,4%) deklaruje, że takie lekcje prowadzi nauczyciel języka polskiego jako obcego (po ukończeniu szkoły podyplomowej lub kursu). 17 osób (3,5%) odpowiedziało, że zajęcia realizuje nauczyciel języka polskiego. Aż 92 osoby (19,2%) odpowiedziały, że w ich szkole nie prowadzi się nauczania języka polskiego dla dzieci imigranckich.

Wykres 5. Przez kogo realizowane jest nauczanie języka polskiego dla dzieci imigranckich

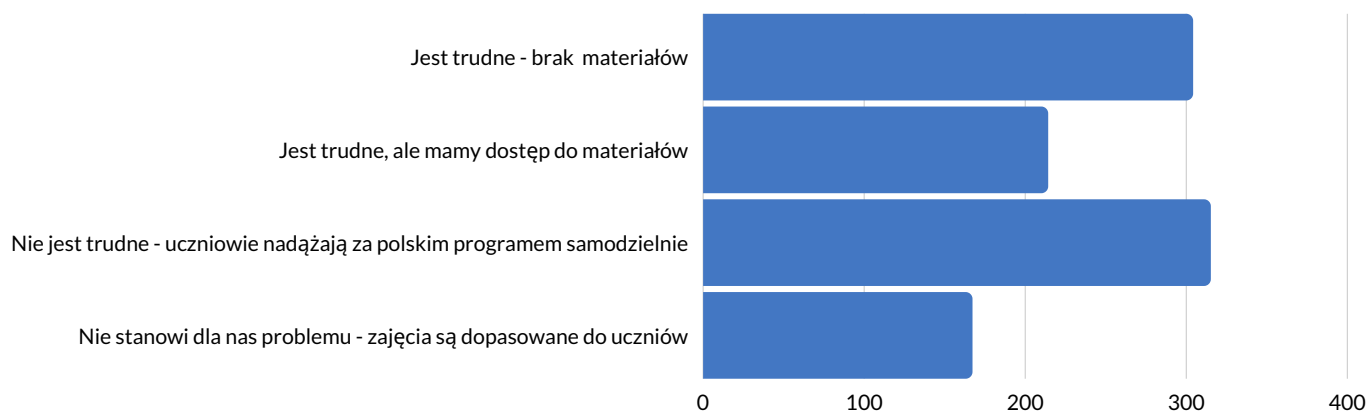
Na pytanie, ilu nauczycieli w szkole ukończyło studia podyplomowe z nauczania języka polskiego jako język obcy, 350 osób (71,4%) udzieliło odpowiedzi, że żaden nauczyciel zatrudniony w szkole nie ukończył takich studiów. 140 respondentów (28,6%) odpowiedziało, że przynajmniej jeden nauczyciel posiada takie wykształcenie (89 osób odpowiedziało, że w szkole jest jeden nauczyciel spełniający te kryteria, a 51 osób, że w szkole jest 2 lub więcej takich nauczycieli). Należy jednak zaznaczyć, że nie każdy uczestnik badania rozróżnia ukończenie szkoły podyplomowej z nauczania języka polskiego jako obcego od ukończenia kursu organizowanego przez CEN.

Wykres 6. W szkole prowadzone są zajęcia dla dzieci imigranckich w oparciu:

NAUCZANIE PRZEDMIOTÓW KIERUNKOWYCH UCZNIÓW-CUDZOZIEMCÓW

Wykres 6. Stosunek respondentów badania do nauczania przedmiotów kierunkowych w kontekście uczniów z doświadczeniem migracyjnym

Na pytanie odnośnie odczuć związanych z nauczaniem przedmiotów kierunkowych, odpowiedzi respondentów były mocno podzielone. Ponad połowa respondentów (51,8%) zaznaczyła, że jest to zadanie trudne. Dla pozostałych respondentów to zadanie nie stanowi trudności. Należy jednak zwrócić uwagę, że jedynie 16,7% respondentów zadeklarowało, że prowadzenie przedmiotów kierunkowych dla uczniów z doświadczeniem migracyjnym nie stanowi trudności, ponieważ zajęcia w ich szkole są odpowiednio dopasowane do uczniów z takimi potrzebami. Pozostali uczestnicy badania (31,5%) zaznaczyli, że nie jest to problemem, ponieważ uczniowie samodzielnie radzą sobie z polskim programem nauczania. Pojawia się pytanie, czy polski program, w tym konkretnym kontekście, nie stanowi wyzwania dla uczniów-cudzoziemców lub czy uczniowie są tak zdeterminowani, że, ich zdaniem, z wszelkimi trudnościami muszą radzić sobie sami.

W przypadku problematyki prowadzenia zajęć dla uczniów, dla których język polski nie jest pierwszym językiem, ważne jest zrozumienie zarówno potrzeb uczniów, jak i nauczycieli. Tymczasem odpowiedzi pokazują, że szkoły biorące udział w badaniu nie są w pełni przygotowane do realizacji tego zadania.

Podsumowanie:

- większość zajęć z języka polskiego dla uczniów-cudzoziemców jest prowadzona przez polonistę/kę,
- w szkołach brakuje nauczycieli polskiego jako języka obcego.,
- większość nauczycieli poszukuje materiałów do pracy z uczniami na własną rękę lub konstruuje je samodzielnie ,
- jedynie 1/4 uczestników badania deklaruje, że zajęcia w ich szkole są dopasowane do potrzeb uczniów.

PORADNIE PSYCHOLOGICZNO-PEDAGOGICZNE

Sytuacja uczniów z doświadczeniem migracyjnym w kontekście wsparcia psychologiczno-pedagogicznego (tabela)

	Zdecydowanie nie	Nie	Ani tak, ani nie	Tak	Zdecydowanie tak
Uczniowie z doświadczeniem migracyjnym otrzymują diagnozę w poradni pedagogiczno-psychologicznej (PPP).	166 (37,8%)	81 (18,6%)	104 (23,7%)	48 (10,9%)	40 (9,1%)
Nasza szkoła nie ma potrzeby kierowania ucznia z doświadczeniem migr. do PPP, gdyż realizowana na poziomie szkoły obserwacja ucznia i wsparcie psychologa, pedagoga i innych osób jest wystarczające.	51 (11,3%)	29 (6,4%)	107 (23,6%)	113 (24,9%)	153 (33,8%)
Wytyczne diagnozy PPP są jasne i łatwe do wdrożenia w szkole.	10 (2,8%)	22 (6%)	117 (32,2%)	103 (28,3%)	111 (30,6%)

Na pytanie, ilu uczniów z doświadczeniem migracyjnym korzysta z diagnozy w PPP, 272 respondentów (61,7%) odpowiedziało, że żaden uczeń nie korzystał z diagnozy. 76 osób, czyli 17,2% respondentów deklaruje, że z takiej pomocy korzystał jeden uczeń. Około 20% respondentów (89 osób) odpowiedziało, że więcej niż jedna osoba korzystała z diagnozy w PPP. 4 osoby odpowiedziały, że każdy uczeń z doświadczeniem imigranckim jest opiniowany przez poradnię.

Z badania wynika, że większość uczniów z doświadczeniem migracyjnym nie jest diagnozowanych przez poradnie psychologiczno-pedagogiczne, ponieważ szkoły nie zauważają takiej potrzeby. Część osób zaznaczyła, że do poradni dzieci zostały lub zostaną skierowane dopiero, kiedy nauczą się mówić w języku polskim, ponieważ brakuje dostępnych psychologów posługujących się językiem rosyjskim/ukraińskim. Wskazuje to na poważną barierę, jaką jest brak dostępu do specjalistów porozumiewających się innym językiem niż polski.

PSYCHOLOGICZNE WSPARCIE DLA UCZNIÓW Z DOŚWIADCZENIEM IMIGRANCKIM

Sytuacja uczniów z doświadczeniem migracyjnym w kontekście wsparcia psychologiczno-pedagogicznego (tabela)

	Zdecydowanie nie	Nie	Ani tak, ani nie	Tak	Zdecydowanie tak
Uczniowie z doświadczeniem migracyjnym przeżywają trudności adaptacyjne w szkole.	77 (16,7%)	107 (23,3%)	153 (33,3%)	89 (19,3%)	37 (8%)
Uczniowie z doświadczeniem migracyjnym mają dostęp do psychologa szkolnego.	65 (14,2%)	3 (0,6%)	9 (1,9%)	22 (4,8%)	358 (78,3%)

Na pytanie, ilu uczniów z doświadczeniem migracyjnym korzysta z stałego dostępu do psychologa/pedagoga szkolnego, ponad połowa uczestników (69,1%) odpowiedziała, że uczniowie korzystają z pomocy psychologa/pedagoga. 54% osób odpowiedziało, że od 1-5 uczniów korzysta z takiego wsparcia, a 9,9% odpowiedziało, że ponad 5 uczniów jest objętych pomocą psychologiczną. 30,9% respondentów (131 osób) odpowiedziało, że żaden z uczniów nie korzysta z tej formy pomocy. 22 uczestników badania zaznaczyło, że każdy uczeń z doświadczeniem imigranckim korzysta z wsparcia psychologa/pedagoga.

W kontekście wsparcia psychicznego zabrakło informacji czy psycholog/pedagog szkolny posługuje się językiem obcym zrozumiałym dla uczniów, którzy nie porozumiewają się językiem polskim w sposób komunikacyjny lub też czy szkoły mają dostęp do specjalistów mówiących np. w języku ukraińskim/rosyjskim. Prawdopodobnie deklarowana dostępność do tej formy wsparcia oznaczała dla badanych fizyczny dostęp do gabinetów psychologicznych/pedagogicznych w szkołach, a nie realną możliwość skorzystania z tego wsparcia. W przyszłości warto byłoby zbadać liczbę specjalistów w województwie pomorskim posługujących się językami obcymi, aby dobrze określić dostępność wsparcia psychologiczno-pedagogicznego dla uczniów z doświadczeniem migracyjnym.

- ← Od 1-5 uczniów odczuwa trudności adaptacyjne (45,6%)
- ← Ponad 5 uczniów doświadcza trudności adaptacyjnych (7,5%)
- ← Żaden uczeń nie doświadcza trudności adaptacyjnych (43,4%)

TRUDNOŚCI W PRZYSWOJENIU MATERIAŁU

W odpowiedzi na pytanie, ilu uczniów z doświadczeniem migracyjnym przeżywa trudności adaptacyjne, ponad połowa osób badanych (53,1%) zauważyła, że uczniowie z doświadczeniem migracyjnym uczący się w ich szkołach, doświadczają trudności adaptacyjnych. 14 osób odpowiedziało, że każdy uczeń-cudzoziemiec w ich szkołach odczuwa trudności adaptacyjne, które różnią się w nasileniu w zależności od poziomu języka, wieku oraz osobowości ucznia. Jedna szkoła zadeklarowała, że wyzwania związane z adaptacją uczniów niepolskojęzycznych są na tyle problematyczne, że rozważają wprowadzenie rocznego nauczania języka polskiego, zanim uczniowie dołączą do typowego dla ich wieku programu nauczania.

Biorąc pod uwagę częstotliwość występowania trudności adaptacyjnych (m.in. stresu akulturacyjnego), oczywistym wnioskiem jest potrzeba zapewnienia uczniom z doświadczeniem migracyjnym wsparcia psychologicznego i pedagogicznego, aby ułatwić im proces adaptacyjny.

Trudności w przyswojeniu materiału

Spośród wszystkich uczestników badania 107 osób (23,2%) odpowiedziało, że uczniowie nie przejawiają trudności edukacyjnych. Przeciwnie zdanie miało 148 respondentów (32,1%), którzy odpowiedzieli, że uczniowie przejawiają takie trudności. Aż 206 osób (44,7%) nie umie odpowiedzieć na to pytanie.

W przypadku, gdy takie trudności występują, jako ich przyczynę większość uczestników badania wskazywała na:

Niewystarczająca
znajomość języka
polskiego (82%
respondentów)

Różnice w programach
nauczania w odniesieniu do
kraju pochodzenia ucznia
(62% respondentów)

Kondycja psychiczna
ucznia (24,4%
respondentów)

Podsumowując, z wyników badania można wnioskować, że większość uczniów doświadcza problemów z przyswajaniem materiału ze względu na barierę językową, trudność w odnalezieniu się w nowym programie nauczania oraz z powodu obniżonej kondycji psychicznej. Jednocześnie ograniczona liczba uczniów korzysta z wsparcia psychologicznego oraz niewiele szkół biorących udział w badaniu posiada zasoby, aby swoje programy nauczania dopasować do potrzeb uczniów-cudzoziemców.

PRZYGOTOWANIE KADRY SZKOLNEJ

49% respondentów deklaruje, że kadra w ich szkole jest przygotowana do pracy z dzieckiem z doświadczeniem migracyjnym. Jedynie 11,9% osób zgłasza, że nie odczuwa takiej gotowości. Należy również zwrócić uwagę na fakt, że 39% respondentów nie wie, czy odczuwa taką gotowość.

Osoby biorące udział w badaniu deklarują, że szkołom potrzebne jest wsparcie w zakresie:

1. Dostępu do zaadaptowanych materiałów przedmiotowych (57,1%)
2. Nauczania języka polskiego jako obcego (50,8%)
3. Adaptacji dzieci i redukcji stresu (38,9%)
4. Metodyki nauczania przedmiotowego (30,5%)
5. Komunikacji, nawiązywaniu relacji z rodzicami (27,3%)
6. Kompetencji międzykulturowych nauczycieli (27%)
7. Kompetencji wychowawców w wsparciu ucznia z doświadczeniem migranckim (24,8%)
8. Edukacji o kulturze polskiej i kulturze krajów pochodzenia uczniów (20,2%)
9. Przeciwdziałania i rozwiązywania konfliktów (14,3%)

REKOMENDACJE

1. Jako że mniej niż połowa pomorskich szkół (39%) nie zgłasza żadnych trudności odnośnie formalnych kwestii przyjęcia dzieci cudzoziemskich do szkoły, rekomenduje się dostarczenie wszystkim szkołom wiedzy w tym zakresie, m.in. poprzez publikację, webinarium i inne metody.

2. Jeśli chodzi o kontakt szkoły z rodzicami/ opiekunami uczniów z doświadczeniem migracyjnym, tylko dwie z ośmiu kwestii zyskały odpowiedź wyraźnie jednoznaczną:

- rodzice pozostają w kontakcie ze szkołami (łącznie 74%) – co jest bardzo dobrą wiadomością, oraz
- rodzice/opiekunowie nie uczą się języka polskiego (łącznie 61%), przy czym 20% szkół deklaruje brak wiedzy w temacie. Punkt ten stanowi dodatkowy punkt do wdrażania innego zadania „pierwszej piątki” Standardu Minimum w Integracji – kursów języka polskiego, które w pierwszej kolejności mają być skierowane do rodziców i opiekunów dzieci uczących się w pomorskich szkołach.

Ponadto jedynie 26,4% szkół deklaruje, że rodzice mają świadomość, jak działa polski system edukacyjny – jest to problem, na który również należy odpowiedzieć poprzez dotarcie z pełną informacją. Taki przewodnik, Pakiet Powitalny, został przygotowany przez Miasto Gdańsk; po dostosowaniu, Pakiet być może będzie można wykorzystać dla rodziców dzieci szkolnych z całego Pomorza.

3. Nauczanie języka polskiego dla dzieci z doświadczeniem migracyjnym prowadzą przede wszystkim poloniści (61,9%). Wskazuje to na niepełną wiedzę szkół w tym zakresie: bardzo ważną rekomendacją w tej kwestii jest, by nauczanie, jeśli nie może go realizować certyfikowany nauczyciel języka polskiego, prowadzone było przez jakiegokolwiek nauczyciela języka obcego, gdyż posiada on metodyczną wiedzę z obszaru języków obcych – a takim dla dzieci z doświadczeniem migracyjnym jest język polski. Wniosek dla Pomorza jest dwutorowy: z jednej strony rozwijanie kształcenia lektorów języka polskiego jako obcego oraz przekierowanie procesu nauczania języka polskiego na filologów obcych.

4. 51,8% szkół deklaruje, że nauczanie dzieci z doświadczeniem migracyjnym przedmiotów kierunkowych jest zadaniem trudnym. Większość zwraca uwagę na brak dostępu do materiałów wspierających nauczanie – poszukują ich na własną rękę, tworzą własne materiały. W tym przypadku należy rekomendować inwentaryzację dostępnych ogólnopolsko materiałów oraz zebranie różnorodnych dostępnych treści i przekazanie ich pomorskim szkołom.

REKOMENDACJE

5. Większość uczniów z doświadczeniem migracyjnym nie jest diagnozowana przez poradnie pedagogiczno-psychologiczne (61,7%). Rekomenduje się wypracowanie standardu postępowania w tym obszarze: w jakich sytuacjach i na których etapach pobytu w Polsce uczniowie powinni profesjonalnej diagnozie podlegać. Należy również upewnić się, czy pomorskie PPP dysponują zaadoptowanymi kulturowo narzędziami diagnozy i w przypadku odpowiedzi negatywnej w takie narzędzia je uposażyć.

6. Na pytanie o trudności adaptacyjne uczniów z doświadczeniem migracyjnym, najwięcej odpowiedzi (33%) brzmi: ani tak/ani nie, co pokazuje, że obserwowanie tych potencjalnych trudności w środowisku szkoły nie jest powszechną praktyką. Ważne jest upowszechnienie wśród pomorskich szkół wiedzy o wyzwaniach związanych z procesem akulturacji i adaptacji uczniów oraz wdrażanie działań, które tę adaptację będą wzmacniać.

7. 32,1% szkół zadeklarowało, że uczniowie doświadczają trudności edukacyjnych (44,7% nie potrafiło odpowiedzieć na to pytanie). Jako źródła trudności wskazane zostały niewystarczająca znajomość języka polskiego, różnice programowe oraz kondycja psychiczna uczniów. Rekomenduje się rozwijanie metod wsparcia uczniów we wszystkich trzech obszarach.

8. Należy również wspierać szkoły we wskazanych przez nie obszarach, z których wiodące to: dostęp do zaadaptowanych materiałów przedmiotowych (57,1%), nauczania języka polskiego jako obcego (50,8%), adaptacja dzieci i redukcja stresu (38,9%) oraz metodyka nauczania przedmiotowego (30,5%).

Działanie jest współfinansowane ze środków Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020.